

ADATOK A TAPOLCAI-MEDENCE GERINCES FAUNÁJÁHOZ

KOVÁCS TIBOR¹ – CSERVENKA JUDIT² – MAGYARI MÁTÉ²

¹Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság
H–1165 Budapest, Hunyadvár u. 43/a
e-mail: summanaturae@gmail.com

²Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
H–8229 Csopak, Kossuth u. 16.
e-mail: bfnp@bfnp.hu

KOVÁCS, T., CSERVENKA, J. & MAGYARI, M.: *Data on the vertebrate fauna of the Tapolca Basin, Western Hungary.*

Abstract: Vertebrate fauna of the Tapolca Basin (Western Hungary) was inventoried and monitoring was carried out by various projects between 2006–2014. These include a three year long LIFE project coordinated by the Balaton Uplands National Park Directorate. The Biodiversity Days event in 2014 organized by the Hungarian Biodiversity Research Society further contributed to these records. The checklist of the vertebrate fauna of the Kongó Meadow sampling site now consists of 24 fish, 12 amphibian, 4 reptile, 147 bird and 19 mammal species.

Keywords: Tapolca Basin, Biodiversity Days, fish, herpetofauna, birds, mammals

Bevezetés

A Tapolcai-medence gerinces faunáját legteljesebb mértékben a 2007–2009 között zajló LIFE projekt, valamint a 2014-ben megrendezett XII. Magyar Biodiverzitás Napok tárták fel. Az egyéb célú vizsgálatokat az egyes taxonoknál külön jelezzük. A LIFE projekt koordinálását, terepi adatgyűjtését és az eredmények értékelését a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban BfNPI) végezte (CSERVENKA et al. 2007, 2008, 2009). Kiegészítő

herpetológiai monitorozásra került sor 2010-ben, melyet a BfNPI felkérésére Kovács Tibor hajtott végre a korábbi, a LIFE projekthez közvetlenül kapcsolódó felmérésektől részben függetlenül (KOVÁCS 2010). A 2014-ik évi Biodiverzitás Napok nem publikált eredményei a Magyar Biodiverzitás-kutató Társaságnál, a rendezvény szervezőjénél érhetők el. A fentiekén kívül újabb kétélű és hulló adatok kerültek elő Kovács Tibor későbbi felméréseiből (KOVÁCS 2013).

Anyag és módszer

A négy gerinces csoport mintavételezése egymástól eltérő módszerekkel történik, így ismertetésüket taxononként lebontva mutatjuk be:

Halak: A halfauna felmérése elektromos kutató halászgéppel (RADET IUP-12 típus ill. Hans-Grassl IG200B), melyre pulzáló egyenáramként 4–15 A és 20–100 Hz jellemző, valamint négyszögletes, ivadékfogó keretes hálóval folyt. A felmért vízfolyások: Edericsi-patak, Lesence-patak, Világos-patak, Kétöles-patak és Tapolca-patak.

Kétélűek-hüllők: A gyűjtések során egyszerű vizuális megfigyelés, hang alapján történő azonosítás, palackcsapdázás (gőték) és tézstaszűrős hálózás (ebihalak, götélárvák) történt. A palackcsapdákból az Újcsatornának a Kétöles-pataktól keletre és nyugatra eső ágába egyaránt 25-25 darab került kihelyezésre. A tézstaszűrős hálózás során 50 merítés történt az Újcsatorna mindkét ágában, a Kétöles-patakkal párhuzamosan, észak-déli irányban futó kisebb csatornában, a béka-peterakás elősegítése végett kialakított mélyedésben valamint a terület déli felében kialakult természetes semlyékekben. A hálózáshoz használt félgömb alakú műanyag tézstaszűrő átmérője 25 cm. A mocsári teknős csapdázásához 50x60x100 cm-es hasáb alakú élvefogó varsát használtunk, melyet sertésmáj-csalival szereltünk fel.

Madarak: Kizárólag közvetlen megfigyelés folyt binokuláris kézítávcsővel és teleszkóppal. A teljes területet bejárása megtörtént. A fészkelő madarokról különálló lista készült mindhárom vizsgálati évben (2007, 2008, 2009).

Emlősök: A kisméltós csapdázásokhoz élvefogó dobozcsapdákat használtak, melyeket a terepi adottságoktól függően kvadrátban vagy vonal transzekt mentén helyeztek ki. A csapdapontok távolsága 10 m volt. Egy-egy területre 36 csapdát helyeztek ki, a kisebb élőhelyekre (patakparti vonalas élőhelyek) 24 csapda jutott. A vidra állományának vizsgálata az országos felmérés keretében zajlott, módszerként a Kongó-rétet átszelő patakok menti ürülék-lokalizálást alkalmazták.

Eredmények

1. Halak

A hat vízfolyást érintő felmérés 24 halfaj jelenlétét mutatta ki. A három év egyedszám adatai alapján a leginkább elterjedt és tömeges fajok a küsz, az ezüstkárász, a szivárványos ökle, a bodorka és a fejes domolykó. Mindenhol jelen van, de kis egyedszámban került elő a vágócsík. Az **1. táblázat** az egyes vízfolyásokban megtalált fajokat mutatja be. A külön-külön vizsgált szakaszokat egyesítettük.

1. táblázat: Halfajok a Tapolcai-medence vízfolyásaiban. Vastagon kiemelve a védett fajok, egy csillaggal megjelölve az idegenhonos halfajok szerepelnek

Fajnév	Edericsi	Lesence	Világos	Kétőles	Tapolca	Újesatorna
<i>Anguilla anguilla</i> – angolna	X	X	X		X	
<i>Misgurnus fossilis</i> – réti csík	X	X	X			X**
<i>Cobitis elongatoides</i> – vágócsík	X	X	X	X	X	X
<i>Abramis brama</i> – dévérkeszeg	X	X		X	X	
<i>Blicca bjoerkna</i> – karikakeszeg	X	X			X	
<i>Scardinius erythrophthalmus</i> – veresszárnyú keszeg	X	X		X		
<i>Rutilus rutilus</i> – bodorka	X	X	X	X	X	
<i>Alburnus alburnus</i> – kűsz	X	X		X	X	
<i>Carassius gibelio</i> * – ezüstkárász	X	X				
<i>Carassius carassius</i> – kárász	X			X		
<i>Gobio gobio</i> – fenékjáró küllő			X	X	X	
<i>Squalius cephalus</i> – fejes domolykó	X	X	X		X	X
<i>Pseudorasbora parva</i> * – kínai razbóra	X	X				
<i>Rhodeus sericeus</i> – szivárványos ökle	X	X		X	X	
<i>Tinca tinca</i> – compó	X	X				
<i>Silurus glanis</i> – harcsa		X				
<i>Ameiurus melas</i> * – fekete törpeharcsa	X					
<i>Esox lucius</i> – csuka	X	X	X	X	X	
<i>Umbra krameri</i> – lápi póc	X	X				X
<i>Neogobius fluviatilis</i> – folyami géb			X	X	X	
<i>Gymnocephalus cernuus</i> – vágódurbincs	X					
<i>Perca fluviatilis</i> – sügér	X	X	X	X	X	
<i>Sander lucioperca</i> – süllő	X	X				
<i>Lepomis gibbosus</i> * – naphal	X	X	X		X	

**A herpetológiai felmérés során használt palackcsapdából került elő.

2. Kételtűek és hullók

A Tapolcai-medencéből az elmúlt 9 év során 16 kételtű- és hullófaj vált ismertté. Abundancia és egyedszámadatak nem állnak rendelkezésre, de az alábbi listában felsorolt fajokhoz megadjuk a hozzávetőleges elterjedésüket.

Pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*): Valószínűleg a Kongó-rét minden csatornájában előfordul, közülük négyből mutatták ki.

Dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*): Kizárólag a szinte álló vizű és tiszta Újcsatornából került elő 2 példány.

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*): A terület déli részén az Alsó-Kongó-réten találták meg 3 példányát. Állománya valószínűleg növekszik és terjed, az élőhelyi feltételek megfelelőek.

Barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*): Csupán 4 példány került meg a Kongó-rét földútjairól. Valószínűleg jóval nagyobb méretű állomány élhet itt, mivel az élőhelyi feltételek, különösen a szárazabb északi részben, megfelelnek a fajnak.

Zöld varangy (*Bufo viridis*): Tíznel kevesebb példány került elő a rétet átszelő földutakról.

Barna varangy (*Bufo bufo*): Egy példány került elő a terület nyugati szegélyén, a Kongó-rétre nem jellemző faj.

Zöld levelibéka (*Hyla arborea*): A csatornákat kísérő fűzbokrokon és a ritkásan álló nádason mindenhol előfordul, de kevésbé gyakori faj.

Kecskebéka (*Pelophylax kl. esculentus*): A legelterjedtebb kétéltűfaj, minden vízzel telt csatornában és az időszakosan elöntött területeken is előfordul.

Nagy tavibéka (*Pelophylax ridibundus*): Inkább a Felső-Kongó rétek déli felén, a 71-es úthoz közel fordulnak elő, többnyire a vízlevezető árkokban.

Kis tavibéka (*Pelophylax lessonae*): Gyakori faj a Kongó-rét déli részén a vízzel elöntött sekély mélyedésekben.

Erdei béka (*Rana dalmatina*): A Kongó-réten ritka faj, főképp a csatornákat kísérő ritkás cserjésben fordul elő.

Mocsári béka (*Rana arvalis*): 2013-ban megtalált faj, korábban jelenlétét nem ismerték a Kongó-réten. Nem kifejezetten a fajnak megfelelő élőhely, összesen 5 példányt találtak itt.

Mocsári teknős (*Emys orbicularis*): Eddig két példány jelenlétét regisztrálták, egyik a 71-es úton, másik Hegymagas település Kongó-rét felőli végén került elő.

Fürge gyík (*Lacerta agilis*): A terület leggyakoribb hullőlje, a Kongó-réten közönséges a gyepvegetációban.

Vízisikló (*Natrix natrix*): Ritka, de a Kongó-réten mindenhol előforduló faj, gyepen, cserjeszegélyben és nádasban egyaránt megtalálható.

Kockás sikló (*Natrix tessellata*): A Kongó-rét nyugati szegélyéből jeleztek egy példányt, a területen ritka, legfeljebb a csatornában fordul elő.

3. Madarak

A felmért területen összesen 147 madárfajt figyeltek meg, melyek közül 44 faj költését is sikerült regisztrálni. A **2. táblázat** az összesített madárlistát mutatja be (2007–2008, 2014). Jelen cikk kereteiben az egyes fajok lokális előfordulásának leírása nem valószínűsíthető meg, ezt az adatot a BfNPI adattárában lehet megtalálni (CSERVENKA et al, 2008).

2. táblázat: Összesített madárlista a Kongó-rét térségéből. V: védett, FV: fokozottan védett, EU: Nemzeti védelem alatt nem álló, de európai uniós rendelettel védett faj.

tudományos név	magyar név	védetség	fészkel
<i>Cygnus olor</i>	Bütykös hattyú	EU	
<i>Anser anser</i>	Nyári lúd	V	x
<i>Anas penelope</i>	Fütyülő réce	V	
<i>Anas strepera</i>	Kendermagos réce	V	
<i>Anas crecca</i>	Csörgő réce		x
<i>Anas platyrhynchos</i>	Tökés réce		x
<i>Anas acuta</i>	Nyíl farkú réce	V	
<i>Anas querquedula</i>	Bőjti réce		
<i>Anas clypeata</i>	Kanalas réce	V	x
<i>Netta rufina</i>	Üstökös réce	V	
<i>Aythya ferina</i>	Barátréce		x
<i>Aythya nyroca</i>	Cigányréce	FV	
<i>Coturnix coturnix</i>	Fürj	V	x
<i>Phasianus colchicus</i>	Fácán		x
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Kis vöcsök	V	
<i>Podiceps cristatus</i>	Búbos vöcsök	V	
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Kis kormorán	FV	
<i>Botaurus stellaris</i>	Bölömbika	FV	x
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Bakcsó	FV	
<i>Egretta alba</i>	Nagy kócsag	FV	x
<i>Egretta garzetta</i>	Kis kócsag	FV	
<i>Ardea cinerea</i>	Szürke gém	V	
<i>Ardea purpurea</i>	Vörös gém	FV	x
<i>Ciconia ciconia</i>	Fehér gólya	FV	
<i>Pernis apivorus</i>	Darázsölyv	FV	
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Rétisas	FV	x
<i>Circus aeruginosus</i>	Barna rétihéja	V	x
<i>Circus cyaneus</i>	Kékes rétihéja	V	
<i>Circus pygargus</i>	Hamvas rétihéja	FV	
<i>Accipiter gentilis</i>	Héja	V	
<i>Accipiter nisus</i>	Karvaly	V	
<i>Buteo buteo</i>	Egerészölyv	V	x
<i>Buteo lagopus</i>	Gatyás ölyv	V	
<i>Falco peregrinus</i>	Vándorsólyom	FV	

tudományos név	magyar név	védettség	fészkel
<i>Falco subbuteo</i>	Kabasólyom	V	x
<i>Falco tinnunculus</i>	Vörös vércse	V	x
<i>Rallus aquaticus</i>	Guvat	V	
<i>Porzana porzana</i>	Pettyes vízcicsibe	V	
<i>Zapornia parva*</i>	Kis vízcicsibe	V	
<i>Crex crex</i>	Haris	FV	
<i>Gallinula chloropus</i>	Vízityúk	V	
<i>Fulica atra</i>	Szárcsa		x
<i>Vanellus vanellus</i>	Bíbic	V	x
<i>Calidris alpina</i>	Havasi partfutó	V	
<i>Philomachus pugnax</i>	Pajzsoskankó	V	
<i>Lymnocyptes minimus</i>	Kis sárszalonka	V	
<i>Gallinago gallinago</i>	Közép sárszalonka	V	
<i>Actitis hypoleucos</i>	Billegetőcankó	V	
<i>Tringa erythropus</i>	Füstös cankó	V	
<i>Tringa glareola</i>	Réti cankó	V	x
<i>Tringa nebularia</i>	Szürke cankó	V	
<i>Tringa ocropus</i>	Erdei cankó	V	
<i>Tringa stagnatilis</i>	Tavi cankó	FV	
<i>Tringa totanus</i>	Piros lábú cankó	FV	
<i>Larus argentatus</i>	Ezüstsirály	V	
<i>Larus cachinnans</i>	Sárgalábú sirály	EU	
<i>Larus ridibundus</i>	Dankasirály	V	
<i>Sterna hirundo</i>	Küszvágó csér	V	
<i>Chlidonias hybridus</i>	Fattyúszerkő	FV	
<i>Chlidonias leucopterus</i>	Fehérszárnyú szerkő	FV	
<i>Chlidonias niger</i>	Kormos szerkő	FV	
<i>Columba oenas</i>	Kék galamb	V	x
<i>Columba palumbus</i>	Örvös galamb		x
<i>Streptopelia decaocto</i>	Balkáni gerle		
<i>Streptopelia turtur</i>	Vadgerle	V	x
<i>Cuculus canorus</i>	Kakukk	V	x
<i>Otus scops*</i>	Füleskuvik	FV	
<i>Asio otus</i>	Erdei fülesbagoly	V	x
<i>Apus apus</i>	Sarlósfecske	V	
<i>Alcedo atthis</i>	Jégmadár	V	

tudományos név	magyar név	védettség	fészkel
<i>Merops apiaster</i>	Gyurgyalag	FV	
<i>Jynx torquilla</i>	Nyaktekercs	V	
<i>Picus canus</i>	Hamvas küllő	V	
<i>Picus viridis</i>	Zöld küllő	V	x
<i>Dryocopus martius</i>	Fekete harkály	V	
<i>Dendrocopos major</i>	Nagy fakopáncs	V	
<i>Dendrocopos medius</i>	Közép fakopáncs	V	
<i>Dendrocopos minor</i>	Kis fakopáncs	V	
<i>Galerida cristata</i>	Búbospacsirta	V	
<i>Alauda arvensis</i>	Mezei pacsirta	V	x
<i>Riparia riparia</i>	Partifecske	V	
<i>Hirundo rustica</i>	Füsti fecske	V	
<i>Delichon urbica</i>	Molnárfecske	V	
<i>Motacilla alba</i>	Barázdabillegető	V	x
<i>Motacilla cinerea</i>	Hegyi billegető	V	
<i>Motacilla flava</i>	Sárga billegető	V	x
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Ökörszem	V	
<i>Prunella modularis</i>	Erdei szürkebegy	V	
<i>Erithacus rubecula</i>	Vörösbegy	V	
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Fülemüle	V	x
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Házi rozsdafarkú	V	
<i>Saxicola rubetra</i>	Rozsdás csuk	V	x
<i>Saxicola torquata</i>	Cigánycsuk	V	x
<i>Turdus iliacus</i>	Szőlőrigó	V	
<i>Turdus merula</i>	Fekete rigó	V	
<i>Turdus philomelos</i>	Énekes rigó	V	
<i>Turdus pilaris</i>	Fenyőrigó	V	
<i>Turdus viscivorus</i>	Léprigó	V	
<i>Locustella fluviatilis</i>	Berki tücsökmadár	V	
<i>Locustella luscinioides</i>	Nádi tücsökmadár	V	
<i>Locustella naevia</i>	Réti tücsökmadár	V	x
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Nádirigó	V	x
<i>Acrocephalus palustris</i>	Énekes nádiposzáta	V	x
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Foltos nádiposzáta	V	x
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Cserregő nádiposzáta	V	
<i>Sylvia atricapilla</i>	Barátposzáta	V	x

tudományos név	magyar név	védettség	fészkel
<i>Sylvia communis</i>	Mezei poszáta	V	
<i>Sylvia curruca</i>	Kis poszáta	V	
<i>Sylvia nisoria</i>	Karvalyposzáta	V	x
<i>Phylloscopus collybita</i>	Csilpcsalpfüzike	V	
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Sisegő füzike	V	
<i>Phylloscopus trochilus</i>	Fitiszfüzike	V	
<i>Regulus regulus</i>	Sárgafejű királyka	V	
<i>Muscicapa striata</i>	Szürke légykapó	V	
<i>Panurus biarmicus</i>	Barkóscinege	V	
<i>Aegithalos caudatus</i>	Őzlapó	V	
<i>Parus ater</i>	Fenyvescinege	V	
<i>Parus caeruleus</i>	Kék cinege	V	
<i>Parus major</i>	Szécincinege	V	
<i>Parus palustris</i>	Barátcinege	V	
<i>Sitta europaea</i>	Csuszka	V	
<i>Certhia brachydactyla</i>	Rövidkarmú fakusz	V	
<i>Remiz pendulinus</i>	Függőcinege	V	x
<i>Oriolus oriolus</i>	Sárgarigó	V	x
<i>Lanius collurio</i>	Tövisszűrő gébics	V	
<i>Lanius excubitor</i>	Nagy őrgébics	V	
<i>Garrulus glandarius</i>	Szajkó		
<i>Pica pica</i>	Szarka		x
<i>Corvus corax</i>	Holló	V	
<i>Corvus corone cornix</i>	Dolmányos varjú		x
<i>Corvus frugilegus</i>	Vetési varjú	V	
<i>Corvus monedula</i>	Csóka	V	
<i>Sturnus vulgaris</i>	Seregély	EU	x
<i>Passer domesticus</i>	Házi veréb	EU	
<i>Passer montanus</i>	Mezei veréb	V	
<i>Fringilla coelebs</i>	Erdei pinty	V	
<i>Fringilla montifringilla</i>	Fenyőpinty	V	
<i>Carduelis cannabina</i>	Kenderike	V	
<i>Carduelis carduelis</i>	Tengelic	V	
<i>Carduelis chloris</i>	Zöldike	V	
<i>Carduelis spinus</i>	Csíz	V	
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Süvöltő	V	

tudományos név	magyar név	védettség	fészkel
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Meggyvágó	V	
<i>Emberiza citrinella</i>	Citromsármány	V	x
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Nádi sármány	V	x
<i>Miliaria calandra</i>	Sordély	V	x

* kizárólag a 2014-es Biodiverzitás Napokon, hang alapján észlelt faj

4. Emlősök

A csapdázások során összesen 14 kisémlős faj került elő a Kongó-réten. Legnagyobb gyakorisággal a pirókegeret figyelték meg, de viszonylag gyakoribbnak mondható még a mezei pocok és a csalitjáró pocok is. A védett fajok mindegyike cickány.

Pirókegér (*Apodemus agrarius*): A felmért terület teljesen egészen közönséges és gyakori faj.

Sárganyakú erdeiegér (*Apodemus flavicollis*): Többféle élőhelytípusban előfordul, a mintavételi pontok felén sikerült megfigyelni.

Közönséges erdeiegér (*Apodemus sylvaticus*): Egy kis kiterjedésű erdőben és egy kaszálon figyelték meg. A területen ritka.

Törpeegér (*Micromys minutus*): A nádasos-sásos élőhely foltok lakója, 5 ponton figyelték meg.

Mezei pocok (*Microtus arvalis*): Többféle habitatban előfordul, a területen közepesen gyakori.

Csalityjáró pocok (*Microtus agrestis*): Üde rétek, sásrétek és nádasok szegélyéből került elő.

Vöröshátú erdeipocok (*Clethrionomys glareolus*): Üde rétek és cserjeszegélyekben fordult elő, a területen viszonylag ritka.

Keleti cickány (*Crocidura suaveolens*): Kedveli a cserje-gyep mozaikokat. A mezei cickányra jellemző szárazabb gyepekben már nem fordul elő. Védett.

Erdei cickány (*Sorex araneus*): Az üdebb, cserjés, ligetes foltokban fordult elő. Védett.

Törpecickány (*Sorex minutus*): Főképp a nedvesebb és üdebb rétekre, sásosokra jellemző a területen. Védett.

Mezei cickány (*Crocidura leucodon*): Kizárólag a szárazabb gyepes területeken fordul elő, védett.

Miller-vízicickány (*Neomys anomalus*): Vízhez kötődő faj, általában a vizes élőhelyekről került elő. Védett.

Közönséges vízicickány (*Neomys fodiens*): Erősen vízhez kötődő faj, kizárólag vizes élőhelyekről került elő. Védett.

Menyét (*Mustella nivalis*): A Kongó-réten bármelyik élőhelyfoltban felbukkanhat, de kis gyakoriságú faj.

Vidra (*Lutra lutra*): A Kongó-rét három patakja mentén észlelték, összesen 8 ponton. Az észlelések a töltéseken vagy a patakon átvezető híd alatt hagyott ürülékre vonatkoznak. Fokozottan védett faj.

Egyik felmérés sem célozta meg az egyéb, közönséges fajok megfigyelését, de alkalmi észlelések regisztráltak a vakond (*Talpa europea*), a keleti sütni (*Erinaceus roumanicus*), az özvegy (*Capreolus capreolus*) és a vaddisznó (*Sus scrofa*) jelenlétét is.

Összegzés

A LIFE projekt által rehabilitált területen jelentős számú gerinces fajt sikerül megfigyelni mintegy 9 év leforgása alatt. Jelentős eredmény a fokozottan védett rétisas fészkelésének regisztrálása. A terület avifaunájának magas diverzitásán túl a helyreállított élőhelyek természeti értékét olyan fokozottan védett fajok emelik, mint a szintén fészkelő haris vagy a szomszédos Nádasmező területén bizonyított költésű nagy kócsag állománya, mely a Kongó-réteken táplálkozik. Említésre érdemes, hogy a hazai cickányfajok közül szinte az összes előkerült a területről (az egyetlen kivétel havasi cickány Magyarországon csak az Alpokalján fordul elő). A 2013-ban észlelt mocsári béka kolonizációs folyamatot jelezhet a gyorsan regenerálódó élőhelyen, mivel a korábbi években nem bukkant fel.

Ahogy a természetvédelmi célú kezelés egyre inkább stabilizálja az élőhelyi környezetet, a gerinces fajok száma várhatóan szaporodni fog a jövőben is, de már nem jelentős mértékben. A kétélűek esetében újabb faj betelepítése bizonyosan kizárható, de a hüllők közül még további 2-3, eddig nem észlelt faj felbukkanása lehetséges. Az avifauna a rendszeres és szisztematikus megfigyelések folytatásával szintén bővülni fog, mind a fészkelő, mind a táplálkozó, vonuló vagy teledő fajok tekintetében.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton köszönjük meg a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságának és Zöldi Péternek, hogy támogatta a 2014-ik évi Biodiverzitás Napokat, valamint az őrszolgálat tagjainak a terepen nyújtott hathatós segítséget. Továbbá külön köszönet illeti Sallee-Kereszturi Barbarát, Hegymagas település akkori polgármesterét a rendezvény háttér-logisztikájában nyújtott segítségéért. A cikk adatainak összegyűjtésében segítséget nyújtott Keresztessy Katalin, Takács Péter, Farkas János, Nagy Lajos, Békássy Gábor, Havasi Máté és Udvari András. Köszönjük nekik is. Végül pedig elismerésünket szeretnénk kifejezni annak a mintegy félszáz kutatónak, aki az elmúlt évek során adatokkal gazdagította a Kongó-rétről származó ismereteket.

Irodalom

- CSERVENKA, J., NAGY, L., MAGYARI, M., PETRÓCZY, I. & BÉKÁSSY, G. (2007): Alapállapot-felmérés (A.2. akció) LIFE06 NAT/H/000102. – Jelentés, Balaton-felvidéki Nemzeti Park 171 p.
- CSERVENKA, J., NAGY, L., MAGYARI, M., PETRÓCZY, I. & BÉKÁSSY, G. (2008): 2008. évi monitoring (F.3. akció) LIFE06 NAT/H/000102. – Jelentés, Balaton-felvidéki Nemzeti Park 55 p.
- CSERVENKA, J., NAGY, L., MAGYARI, M., PETRÓCZY, I. & BÉKÁSSY, G. (2009): 2009. évi monitoring (F.3. akció) LIFE06 NAT/H/000102. – Jelentés, Balaton-felvidéki Nemzeti Park 79 p.
- KOVÁCS, T. (2010): Kétélű-hüllő felmérés a Tapolcai-medence Natura 2000 site kijelölt mintaterületén, II. rész. – BfNP adattár, jelentés, 3 p.
- KOVÁCS, T. (2013): Herpetológiai felmérés a szigligeti Felső-Kongó-réten. – BfNP adattár, jelentés, 11 p.

Received Oktober 24, 2016

Accepted November 15, 2016